

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vriesland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wiedinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentieën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Pinksteren. — Uit de Schrift: Stroomen op het droge (Jez. 44:3 en 4). — Zending en Evangelisatie: De betekenis der Jeruzalense Conferentie. II. — Populair Wet. Schetsen: Wetenschap en Levensvreugd. II. — Kerkelijk Leven in Ned.-Indië: Wanneer zullen we eindelijk gehoor vinden? — Perschoonw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

PINKSTEREN.

In de wereld brandt hevig en fel het konflikt tusschen enkeling en gemeenschap.

Aan alle hoeken van het menscheleke leven wordt de rosse gloed tegen het hemelgewelf zichtbaar.

En moge het zijn alsof het roode schijnsel aan het verbleken is, dit speelt nog niet, dat het verterende vuur van het konflikt voor goed is gedoofd.

Wij hebben een periode achter ons, waarin het individu souverain kraaide over de gemeenschap.

Wij zijn thans een periode binnengetreden, waarin de gemeenschap het individu wil steunen om zijn wijngaard aan zich te trekken.

De steenen in de nieuwe wijken van onze groote steden spreken ervan.

Handel en industrie werpen zich op de massa-produktie om daardoor het individu in zijn niften te belemmeren.

Zelfs het „zich uitleven“, waarover men het legendarisch zoo druk heeft, moet gebeuren in den kneel der organisatie, volgens artikel zooveel en zooveel van het vastgestelde reglement, binnen de grenzen van een kamp of langs de lange kronkeling van een optocht. Men trekt de paradijzen der natuur door gelijk olifanten de wildernis in kudden, en gelijk zwaluwen de hemelstreken in zwermen.

Oeconomische stelsels worden gefantaseerd, waarin de enkeling van allen eigendom wordt beroofd. Er wordt propaganda gevoerd voor een staatsbemoeiing, welke de persoonlijkheid rechteloos maakt.

Ook van de religie beproeft men een fabrikaat te maken, dat zijn afnemers vindt bij het groote publiek.

Tot hoelang dit zal doorgaan kan niet worden voorspeld.

Maar eens komt het keerpunt.

Dan neemt het individu wraak.

Dan overwint het voor een tijd weer de gemeenschap.

Zoo draait het rad der geschiedenis om en om.

Het konflikt tusschen enkeling en gemeenschap slaat telkens opnieuw uit.

Het brandt tot den jongsten dag.

Men zou de betekenis van Pinksteren naar beneden halen, wanneer men daarin zag een pacificatie tusschen enkeling en gemeenschap.

Zijn hoog geestelijk karakter zou daardoor worden miskend.

Het zou niet langer wezen het feest van den Heiligen Geest.

En toch kan Pinksteren nooit worden verstaan, wanneer men de tegenstelling tusschen individu en gemeenschap niet in het oog houdt.

Het heeft iets te zeggen, dat in heel het Oude Testament een woord voor gemeenschap ontbreekt. Er wordt gesproken van „vergadering“, „samenkomst“, „gemeente“. Maar daardoor wordt steeds

iets tijdelijks uitgedrukt. Het ziet op het bijeenkomen van menschen gedurende korten tijd om dan weer uiteen te gaan.

Maar van „gemeenschap“, het blijvende, maakt slechts het Nieuwe Testament melding.

En het is ongetwijfeld meer dan opmerkelijk, dat daarvan vooral wordt gewaagd bij de uitstorting van den Heiligen Geest. Van de Pinkstergemeente wordt medegedeeld, dat zij volharrende was in de leer der apostelen en in de gemeenschap en in de breking des broods en in de gebeden (Hand. 2:42). Die gemeenschap strekt zich ook uit tot het gebruik der aardse goederen. „Allen die geloofden waren bijeen en hadden alle dingen gemeen.“ (Hand. 2:44).

Al mag men nu het buitengewone van dien toestand nimmer voorbij zien, al mag men dit leven der eerste christenen niet als een model beschouwen, waarvan de kerk door de eeuwen heen een copie heeft te leveren, het is niettemin symbool en profetie van wat de Geest door Zijn uitgieting werkte en nog werken zal.

Hij heeft zich op den Pinksterdag geopenbaard als de Geest der gemeenschap.

Die gemeenschap is niet alleen een lengte- of breedte-begrip. Zij geeft niet alleen te kennen, dat er velen door den Geest zijn saamgebracht en worden saamgehouden.

Zij vertolkt ook een diepte-begrip. Zij dient om de innigheid der verbinding van den verlost mens met God tot uitdrukking te brengen.

Maar dit diepte-begrip mag toch niet worden losgemaakt van het lengte- en breedtebegrip.

Die gemeenschap is een alzijdige.

En zij is vrucht van Pinksteren.

Biddt Paulus in zijn zegengroet aan het slot van den tweeden Korintherbrief de genade van den Heere Jezus Christus en de liefde van God allen toe, hij mag krachtens zijn apostolisch ambt over de Nieuw-Testamentische Kerk de gemeenschap des Heiligen Geestes uitspreken.

In de teedere stemming, waarin hij zijn brief aan de Filippenzen schrijft, doet hij een beroep op de geestelijke werkelijkheid van de Geestesgemeenschap, die zich uitmondt in het saamhorigheidsgevoel en het eenheidsbetoon der gelovigen. „Indien er dan eenige vertroosting is in Christus, indien er eenige troost is der liefde, indien er eenige gemeenschap is des Geestes, indien er eenige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn, zoo vervult mijn blijdschap, dat gij moogt eensgezind zijn, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde (2:1, 2).“

De geloovige onder het Oude Verbond had den Heiligen Geest slechts gekend als de Geest van den enkeling.

Of hoogstens als de Geest van een groep, wanneer Hij als Geest der profetie vaardig werd over eenige profeten.

Een enkele maal als Geest van het volk, wien smarten werden aangedaan, waarom Hij in een tegenpartijder veranderde en tegen Israël streed.

Maar Zijn heilswerkzaamheid concentreerde zich toch op den enkeling.

En voor dien enkeling was Hij ook Geest der gemeenschap.

Sterk komt dat uit in de roerende bede van

David: „Verwerp mij niet van Uw aangezicht en neem Uw Heiligen Geest niet van mij.“ (Ps 51:13).

David was het zich bewust, dat, indien de Geest van hem werd weggenomen, de gemeenschap met zijn God een einde nam. Dan werd hij weggeslingerd uit de genadige tegenwoordigheid Gods. Dan wachtte hem de onzalige scheiding.

Daarin stond David natuurlijk niet alleen.

Dat was zoo voor ieder kind van God onder de oude bedeeeling.

De Geest betekende voor hem gemeenschap met God.

Doch persoonlijke gemeenschap.

Niet gemeenschappelijke gemeenschap.

Dit is de glorie van het Pinksterfeest, dat de Heilige Geest Zich openbaarde als de Geest der gemeenschappelijke gemeenschap.

Daarom daalde Hij niet neder op Petrus of Johannes, maar op al de vergaderden in het hagebouw van den tempel.

Daarom nam Hij de godvruchtige mannen „van allen volke dergenen, die onder den hemel zijn“ door het talenwonder in de gemeenschap op.

Daarom begon Hij op dien dag niet den discipelkring met duizenden uit te breiden, maar een nieuwe menscheid te vergaderen.

De nieuwe-menscheidsgemeenschap was geboren.

Dat is voortaan de gemeenschap.

En als de Geest van die gemeenschap was Hij aan Israël niet bekend geweest.

De profeten hadden Hem van verre vermoed. Doch eerst nu werd Hij uitgedoten.

Eer kon het ook niet, omdat Christus nog niet was verheerlijkt.

In Israël wilde Christus zich vernederen.

Maar in de wereld wilde Hij Zich van uit den hemel verheerlijken, omdat Hij verheerlijkt was bij den Vader.

Doordat Hij de Geest werd der nieuwe-menscheidsgemeenschap, hield de Heilige Geest echter niet op de Geest van den enkeling te zijn.

Hij lost den enkeling niet in de gemeenschap op.

Maar Hij voegt den enkeling als een edelsteen in de kroon der gemeenschap in.

Den enkeling geeft Hij genade en daarmee waarde.

Deze behoudt die waarde afgedacht van de gemeenschap, gelijk een diamant zijn glans niet verliest, doordat hij niet in een diadeem wordt gezet.

Doch in de gemeenschap komt hij te glorieuzer uit.

Het gemeenschapswerk van den Geest heft Zijn persoonlijk werk niet op.

Nog altijd wederbaart Hij afzonderlijk ieder, wiens naam geschreven staat in het boek des levens.

Nog altijd leidt Hij ieder persoonlijk, voor wien Christus is gestorven en verheerlijkt.

Nog altijd bidt Hij in een ieder persoonlijk, die zelf niet weet te bidden gelijk het betaamt.

Nog altijd heiligt Hij ieder persoonlijk, die het hartelijk begeert.

Zijn persoonlijk gemeenschapswerk is juist na de bemelvaart van Christus nog verinnigd.

Want van den geloovigen na den Pinksterdag sprak Christus: „stroomen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien.“ (Joh. 7:39).

Maar in verbinding daarmee volbrengt Hij Zijn werk in de nieuwe-menscheidsgemeenschap.

De groote lijnen van dat majestueuze Godsgebouw worden zichtbaar.

Het koor van de verkoren menscheit doet zijn eerste zwakke tonen hooren.

De verlost en uit alle werelddelen verkondigen in hun eigen taal de groote werken Gods, zooals de Geest hun geeft uit te spreken.

Zoo is dan het Pinksterfeest het feest der gemeenschap.

Maar niet in den zin, zooals de wereld „gemeenschap” opvat.

Vervinkt wordt het Pinksterfeest, wanneer men er in ziet een verbroederingsfeest tusschen de volkeren.

Gehoord wordt het Pinksterfeest, wanneer men daarop zou willen vieren de doorbraak van de gewone gemeenschapsidee.

Het konflikt tusschen enkeling en gemeenschap zal niet ophouden te branden.

Het kan niet worden opgelost.

Filosofisch niet, politiek niet, oeconomisch niet. Aan blusschen valt niet te denken.

Al meent men het gewonnen te hebben; het blijft smeulen en de vuurhoos stijgt na korter of langer tijd weer ten hemel.

Doch wel is bezworen het konflikt tusschen den wedergeboren enkeling en de nieuwe-menscheitsgemeenschap.

Of eigenlijk heeft dat nooit bestaan.

Daarvoor is het werk van den Pinksterdag te heilig geweest.

Breken er in de kerk krisissen uit, dan kunnen die verwekt worden door een gespannen verhouding tusschen het nog niet vernieuwde in den enkeling en de nieuwe-menscheitsgemeenschap, tusschen den wedergeboren enkeling en het oude omhulsel van de nieuwe-menscheitsgemeenschap, tusschen het onwedergeborene in den wedergeboren enkeling en het onvernieuwde in de nieuwe-menscheitsgemeenschap.

Maar tusschen den wedergeboren enkeling en de nieuwe-menscheitsgemeenschap niet.

Schroef dan het Pinkstervuur het onwedergeborene in ons en het onvernieuwde in onze gemeenschap weg.

Opdat wij in der waarheid zijn: heiligen der laatste dagen.

De Geest is uitgestort als Geest der nieuwe-menscheitsgemeenschap.

Daarom is het dan alleen Pinksteren voor u, wanneer gij u een lid van de nieuwe menscheit weet en ook als zoodanig feestviert.

Ontzaglijke voorwaarde voor een gezegend Pinksteren!

In de nieuwe-menscheitsgemeenschap aktief te zijn!

Gemeenschap te oefenen in woord en daad met de kinderen Gods, die nabij zijn.

Gemeenschap te oefenen daadwerkelijk, in den geest en in den Geest met hen, die ver zijn, zooveel als de Heere tot Zijn verbondsgemeenschap roept.

Gemeenschap te oefenen in den geest en in den Geest met hen, die in Jezus ontsliepen, want zij staan in de nieuwe-menscheitsgemeenschap vooraan.

Gemeenschap te oefenen in den geest en in den Geest met de engelen, die rondom u zijn, want oferschoon zij niet tot de nieuwe-menscheitsgemeenschap behooren, zijn zij toch immer tot haar dienst gereed.

En als gij dan door den Geest deze gemeenschap hebt, zal die gemeenschap ook zijn met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Stroomen op het droge.

Want ik zal water gieten op de dorstigen, en stroomen op het droge; ik zal Mijn Geest op uw zaad gieten en Mijn zegen op uw nakomelingen.

En zij zullen uitspruiten tusschen in het gras, als de wilgen aan de waterbeken. Jesaja 44:3 en 4.

(Pinksterfeest.)

Pinksterfeest is het groote Groei- en Bloeifeest in het Koninkrijk Gods en in den hof der Kerk.

God laat Zijn Geest niet neerdruppelen, maar neerstroomen. Hij geeft water op den dorstige en stroomen op het droge. Zijn Geest op uw zaad en Zijn zegen op uw nakomelingen. Want waar Hij dit water geeft daar laat Hij ook het leven, dat Hij gewekt heeft, uitspruiten en groeien.

De belofte daarvan kreeg Israël mee, toen het uit Babel verlost werd, en vreesde voor de dorre woestijn. Was de Heere er niet meer, die uit Egypte uitgeleid had, die in de zee een weg, en in de sterke wateren een pad gemaakt had?

Ziel — zegt Hij tot dat moedeloze volk — ik zal wat nieuws maken, nu zal het uitspruiten: in de woestijn een weg, en rivieren in de woestijn, water op den dorstige, stroomen op het droge, Mijn Geest op uw zaad, Mijn zegen op uw nakomelingen.

Dan gaat het groeien.

Dan zwellen de knoppen en springen open. Daar perst en dringt het leven naar het Licht. Zij, n.l. uw nakomelingen, zullen uitspruiten tusschen in het gras en als wilgen aan waterbeken.

Deze belofte Gods is aanvankelijk vervuld, toen de poorten van Babel voor de bedrukte ballingen open gingen, en deze voorttoegen naar Sion, de oude erve van Israël.

Maar volledig vervuld werd zij door de uitstorting des H. Geestes.

Op den Pinksterdag is over het dorre en dorstige Sion, uit de rivier Gods, levenwekkend water uitgestroomd.

Wat zou er van de planting van Christus' Kerk terecht gekomen zijn, als de Heere de hemelen niet ontsloten had, en uit de rivier des heils de volle wateren niet had laten afvloeien in milden overvloed?

Troost u, wachtend en smachtend volk Gods, uw dorst naar dit levend water wordt geleest. Het bittere Marawater uit de feestbokalen der wereld kunt gij niet drinken. Van de gebroken bakken der zondaren verwacht ge geen heil. Maar uw God zal laten geven. Bij den tocht van Zijn Kerk naar het hemelsche Sion zal Hij de scharen der verlost en uit Babel niet laten verwijnen.

Doch niet alleen dorstigen zullen gelaafd, ook het droge zal verkwikt worden. De dorstige smacht bewust naar water.

Maar het dorre land roept zijn leed niet uit. Het ligt daar maar stil en onmachtig te kwijnen. Het kent zijn nood niet bewust. Wij verstaan dien nood; wij voelen dat smachten mee.

Ligt hier niet een duidelijk beeld van de heidenwereld? Als de Geest over de Kerk komt, dan vangt zelfs het woeste land die droppen, Zijn weide blijft niet droog.

Daarom hernieuwt Pinksterfeest de zendingsroeping; en het heimwee naar groei en bloei op dorre velden der heidenen en Mohammedanen.

Toch bemoedigt de Heere Zijn kinderen bijzonder ook in den weg van Zijn genadeverbond.

Mijn Geest op uw zaad en Mijn zegen op uw nakomelingen!

Nen, het is niet genoeg, dat die H. Geest voor vele eeuwen is uitgestort; wij hebben de vervulling der belofte nog noodig, nu, voor onze tijden, voor ons en onze kinderen.

Dat gaat niet meer met tongen en vuur en talen, maar met de doorlouterende genade des H. Geestes, die neerwerpt en opheft, uitbrandt en zuivert, den adem des Geestes levenwekkend uitzendt, die nieuwe harten en nieuwe talen en nieuwe tongen geeft om God te prijzen.

Als die Geestesstroom uitgaat begint er wat te groeien. Dan spruit het allerwege uit, ook onder het jonge geslacht.

„Egint zoo eenvoudig.

Als bloemen tusschen het gras.

Vertrapt ze maar niet.

Verwacht niet teveel meens.

Ook niet van uw kinderen.

Er worden geen groote menschen geboren.

Kinderen, klein en zwak.

Sommigen achten alleen de hooge boomen in den hof der Kerk de moete van het aankijken waard. En onderwijl vertrappen ze de teere jonge bloempjes, die tusschen het gras uitspruiten. Men moet ook zoo laag bukken om ze te zien.

Ze zijn met doornen en distelen omgeven. Ze staan tusschen het gras.

Maar waar Gods Woord werkt, en Gods Geest drinkt, daar is een oase in de woestijn, het groent en groeit en bloeit.

Al zijn de spruitjes eerst teer, geen nood, als het leven uit Gods Geest er maar in is, dan zullen ze als welige wilgen aan frisschen waterbeken opschieten.

Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren.

En die zal zich noemen met den naam van Jacob.

Dat zal onze Pinksterzegen zijn.

De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods. Ook Rahab en Babel zullen Gods eer vertellen.

De Heere zal ze zelf bevestigen, en doen den naam van Sions kinderen dragen.

F. C. M.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De betekenis der Jeruzalemsche Conferentie.

Rapport II.

Het spreekt vanzelf, dat op de Conferentie te Jeruzalem de hoofdaandacht gegeven werd aan de prediking van het Evangelie. Hoe moet men de niet-Christelijke volken beschouwen? en welke boodschap moet hun gebracht? Deze twee vragen hielden de gemeedern ernstig, totdat met algemeene stemmen de „Boodschap” was vastgesteld.

De tweede belangrijke kwestie, die de Conferentie bezig hield, was de „Religious Education”.

Het schijnt, dat deze kwestie te Jeruzalem niet van zooveel gewicht geacht werd als indertijd in Edinburg. Immers, toen vormde het rapport een boekdeel van bijna 500 bl. en nu maar de helft! En wat nog erger schijnt: toen werd er van Christian Education gesproken, wat van heelwat positiever inhoud is dan het vlakke Religious Education!

Bij nader beschouwen blijkt echter, dat het niet zo erg is als het op het eerste gezicht lijkt.

Nemen wij eerst den omvang van het boek. Deze is niet altijd evenredig aan de belangrijkheid van den inhoud! Ongeveer 400 bl. werden in het Edinburgsch rapport ingenomen door historische bijzonderheden en alle zendingstanden; zulk een statistisch overzicht is natuurlijk interessant en leerzaam, maar daarmee is de kwestie der Education niet opgelost, en ook niet verder gebracht.

Het rapport van Jeruzalem is heel wat gewichtiger, het eerste deel, dat de helft van het boek beslaat, is een schitterende paedagogische uiteenzetting, voornamelijk van de hand van J. H. Oldham, den secretaris van den Internationalen Zendingsraad, onder den titel „Religious Education”, en is opgebouwd uit gegevens, door onderscheidene daartoe bevoegde personen van het zendingsveld verschaft.

Deze uiteenzetting is zelfs van zooveel gewicht, dat het de Conferentie in staat stelde een Paedagogisch manifest op te stellen en aan te nemen, waarop wij hieronder terug komen.

Maar het vervangen van Christian door Religious is toch achteruitgang?

Wij betreuren deze verandering ook. Maar hooren wij den opsteller van het rapport over dit punt: „Voor praktisch gemak zullen wij in het algemeen den term religious education gebruiken, om te beschrijven al den arbeid, die bedoelt specifiek religieus te zijn, in tegenstelling met andere levensbelangen; terwijl de term Christian education als regel zal worden gebruikt ter aanwijzing van het systeem op de scholen onder Christelijke leiding en toezicht in tegenstelling met de nationale of met de niet-Christelijke systemen van opvoeding. Maar daar voor Christenen religieuze opvoeding altijd een Christelijken inhoud heeft, zal het noodig zijn, om, waar de nadruk valt op het specifiek Christelijk karakter van de religieuze opvoeding, den term Christian education te gebruiken in den zin, waarin religious education in dit rapport algemeen gebruikt wordt. Wij meenen, dat uit het verhand genoegezaam duidelijk blijkt de zin, waarin de term Christian education gebruikt wordt.”

Het woord „education” vraagt ook nog even om verklaring.

Letterlijk beteekent het opvoeding. De schoolraad O. Eberhard, die op de Conferentie een rol van betekenis gespeeld heeft in de kwestie van het onderwijs, noemt zijn opstel in het boek „Von den Höhen der Olbets” dan ook „Religieuse Erziehung”.

Het gaat dus niet alleen over het onderwijs op de scholen, al neemt dit de ruimste plaats in de uiteenzetting in; maar over heel het breeds terrein der opvoeding: in huis en buitenshuis; en ook over wat de kerk in dezen te doen heeft.

Het was wel noodig, dat aan het zendingsonderwijs en wat daarmee samenhangt, groote aandacht werd besteed. Want het gaat niet naar wensch.

De tijd is toch onherroepelijk voorbij, dat de zending allerwege naar eigen begrepen en inzicht haar scholen kan inrichten, met of zonder steun van overheidswege. De regeeringen hebben sinds lang ingezien, dat zij zich door de school groote macht en invloed kunnen verwerven; en zoo is het onderwijs een belangrijk punt van staatszorg geworden.

Zelfs is het in sommige landen de vraag geworden, of het kan worden toegestaan, dat naast de staats scholen ook nog andere scholen worden opgericht, in het bijzonder door vreemdelingen, met het uitgesproken doel een vreemden, in dit geval den Christelijken godsdienst te bevorderen.

De nieuwe schoolwetgeving in Turkije, Perzië en China, geeft dan ook reden tot ernstige bezorgdheid. Praktisch worden door de maatregelen dier regeeringen de zendingscholen onmogelijk gemaakt.

Maar er is nog een ernstiger zaak. Zie, de verdrukking door de overheid komt van buiten; het is een beproeving, waarin men God om sterkte en uitkomst mag vragen. Maar wanneer eigen schuld opvoeding en onderwijs in gevaar brengt, is bekeering noodzakelijk. En toch, zoo staat het er mee.

Van verschillende zendingsvelden kwam de klacht, dat „de wereld” wel gebruik wist te maken van de vindingen der nieuwe paedagogiek en psychologie, maar dat „de kerk” nog langs de oude, platgetreden paden liep, en daarmee het zendingsonderwijs en alle leiding uit opvoedkundig oogpunt, in discreditie bracht.

De Conferentie heeft vooral daartegen krachtig positie

genomen. Ja, waarschijnlijk uitgestippeld, tevens uiteenlopende schap op d. Daarom k. spreken.

Dat aan h. arbeid is v. Zoals wij voornamelijk delegeerden.

Dat rapport Conferentie l. de vergaderi. zijn in ext. noemen: dr. Education, en our Lord! V. belang geble.

De discuss. eenparige co. Toen were. geven aan i. bepaald ond.

Daaruit is vergadering i. genoemd is.

De Confer. ingeslagen. En zelfs. Met name.

kwesties, die galem niet l. Daarom is staande uit.

schoolwezen derland, om werken.

Het manife. methode van stelsel op te.

Terwijl wij wij nog op Eberhard ha.

Het schijnt blaven. In z. toch dit on.

Het is eel geheel op te behoog aan.

Jezus opve. het Evangelie beschaving.

zulk een atu. Deze groei.

Eerst pred. het Evangelie hoorders een houding tot.

wekt. Deze tijlperk van.

POPULAI

Aristip. tot Jeyrudo. Socrates. Maar het is werkte en gewerkt heel tenech op.

Doch met al kwam hij onderwijs, in een selfm. dezer menich staande wel.

Silzwigen. hij zijn strev. trouwens he. hal van den.

mogelijk ge. toekt het er. afzonderlijke.

gelijko som. De wijze.

genot te waan. le berekenen. groet dan p.

Plato besch. dialoog. Protr. conclusie da. het wezen d.

Natuurlijk. de matigheid. en teleurstel. evenzeer dap. de pijn van.

sich de koud. levendig voo. Bekend is.

riemo met s. hand ging. Epicurus. complex in. bounden. Vree.